

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

ВІЗУАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ШКОЛЯРІВ: РОЛЬ ІНФОГРАФІКИ, МЕМІВ ТА ВІЗУАЛЬНИХ МЕСЕДЖІВ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ

У добу стрімких цифрових трансформацій і швидкої комунікації візуальний контент посідає центральне місце в освітньому процесі. Особливо важливим він є в контексті соціалізації школярів, оскільки сучасні учні сприймають інформацію переважно через візуальні канали – соціальні мережі, відеоплатформи, цифрові презентації. Так, інфографіка, меми та візуальні меседжі стали не лише супровідним матеріалом, а й інструментами впливу на формування уявлень, цінностей та громадянської позиції молоді.

Поділяємо думку Л. Тітової, яка зазначає, що «Візуальний навчальний контент є ефективним засобом донесення інформації та сприяє її кращому засвоєнню. Він може бути використаний для пояснення складних теоретичних концепцій, ілюстрації процесів та явищ, а також залучення уваги здобувачів освіти» [1, с. 115].

Формування громадянської свідомості – одне з ключових завдань загальної середньої освіти. У реаліях візуально орієнтованої культури педагоги та адміністрації шкіл шукають нові ефективні способи впливу на свідомість школярів. Саме візуальний контент, створений з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів, уможливує не лише передавання знань, а й сприяє розвитку критичного мислення, емпатії, усвідомленню суспільних процесів і особистісної ролі в них. Наразі констатуємо потребу в науковому осмисленні того, як саме візуальні засоби можуть бути використані в якості інструментів соціалізації школярів.

Візуальний контент – це інформація, подана у графічній, відео- чи фотоформі, яка слугує як допоміжним засобом навчання, так і самостійним повідомленням. Його ключовими формами в освітньому середовищі є інфографіка, меми, відеоролики, плакати, презентації, комікси, цифрові банери.

Так, інфографіка, на думку О. Філоненко, «допомагає систематизувати складну соціальну інформацію (наприклад, права дитини, екологічні загрози, історичні події). Різні форми можуть бути наявні в одному зразку інфографіки. Головне, щоб дотримувався принцип: складна

чи велика за обсягом інформація подається в простому для сприймання зоровому форматі. Адже мета будь-якої інфографіки – швидко донести до аудиторії інформацію, полегшити її розуміння і сприяти запам'ятовуванню» [2, с. 67]. У багатьох українських закладах загальної середньої освіти поширення набуває практика використання інфографіки на стендах або в онлайн-класах, зокрема: «Мапа прав дитини»; «Що таке булінг і як йому протидіяти?»; «Як діяти під час надзвичайної ситуації». Подібні матеріали не лише навчають, а й формують активну громадянську позицію, сприяють розумінню суспільних процесів.

Меми – короткі візуальні повідомлення з елементом гумору чи сатири. У шкільному середовищі їх можна адаптувати для обговорення етичних дилем, соціальних викликів або історичних подій. До прикладу: іронічні зображення щодо правил поведінки в мережі – як засіб цифрової безпеки; меми про шкільне життя – як привід для розмови про стосунки, справедливість, відповідальність; мем-рефлексії на історичні теми.

Такі форми вможливають ідентифікацію учнів як органічну й повноцінну частину спільноти, водночас дозволяють критично оцінювати навколишню дійсність.

У реаліях сьогодення важливою темою візуального контенту є формування патріотичних цінностей. У школах оформлюють патріотичні стенди («Я – українець», «Моя держава – Україна»); транслюють відеоролики про героїв сучасності – волонтерів, військових, лікарів; розміщують постери з цитатами відомих українців.

Такі меседжі сприяють формуванню відчуття належності дотитульної нації, поваги до її історії, розуміння особистої відповідальності перед суспільством.

Отже, візуальний контент у закладах загальної середньої освіти виступає не лише додатковим дидактичним матеріалом, а й потужним чинником соціалізації. Інфографіка допомагає структурувати суспільно важливу інформацію, меми забезпечують емоційне залучення та рефлексію, а візуальні меседжі сприяють формуванню громадянської позиції та національної ідентичності. Осмислене використання таких засобів у навчальному процесі здатне перетворити школу на простір критичного мислення, етичного зростання і громадянського становлення нової генерації свідомих українців.

Література:

1. Тітова Л. Добір сервісів на основі штучного інтелекту для створення візуального навчального контенту. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 3, No. 2. 2024. pp. 114–125.

2. Філоненко О.В., Байдак Н.В. Педагогічна технологія візуалізації в освіті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 207. С. 64–71.